

MEMLEMSBLAD

Datasaabs Vänner - En ideell förening för datorhistoria och IT - utveckling

Ordförande har ordet

Minnesord

Stipendieutdelningen

NR 2- JUNI 2015 - ÅRGÅNG 22

Utgivare: Sivert Westlund, tel 013- 398186

email sivert.westlund@sw-management.se

Redaktör: Sven-Erik Järkelid, tel 013-701 21, email s.jarkelid@comhem.se

Adress: c/o Sven-Erik Järkelid, Ärenprisivägen 36, 585 64 LINGHEM

Hemsida: <http://www.datasaab.se>

Bästa Datasaaabs Vänner!

Tiden rusar iväg, redan är vi inne i sommaren. Maj har varit osedvanligt blåsig, kall och regnig, men trots det visar min solcellsanläggning att det varit så många soltimmar att man med råge når det förutspådda produktionsmålet. Att tiden verkar gå fortare när man blir äldre beror nog delvis på att allt man vill göra tar lägre tid. Det gäller även mitt ordförandeskap i föreningen, det finns så många idéer och uppslag, som man vill genomföra, men kraften och orken står inte längre i paritet med viljan. Det gör mig lessen.

Sorgsen blir man också av att tre medlemmar har avlidit under våren.

Mats Nätterlund, som jag arbetade tillsammans med när han som ung började på Datasaab. En mycket fin och trevlig person. Ett särskilt minne från den tiden är när jag vikarierade, som serviceman uppe i norr en sommar. Då blev jag hembjuden av Mats till hans föräldrahem och vi paddlade kajak och hade trevligt med hans föräldrar, ett varmt minne.

Bertil Knutsson, som innehade många betydelsefulla roller, en entusiastisk person med stort driv. Ett speciellt minne har jag när han fyllde 50 år. Jag var med och ordnade en liten fest under rubriken kung för en dag. Iklädd röd mantel och krona på huvudet klev han ned i den lite mindre kanalbåten vi hade hyrt dagen till ära. En oförglömlig dag, med färd på kanalen och mat på Göta Kanal Hotellet.

Viggo Wenzel, en person som var med och synnerligen aktiv vid Datasaaabs födelse och som väl alla DSV:are känner väl. Han grundade också DSV. Har oerhört många minnen både från den tid han var min chef och även långt efter det. Åtskilliga gånger satt jag på hans rum, för att få stöd för åtgärder jag ansåg behövdes för att klara av alla problem med bankterminalmodulerna, både egenutvecklade och köpta. När han fyllde 90 år, ringde jag honom för att gratulera, men han var inlagd på lasarettet, så det blev ett möte hemma hos honom några veckor senare. En väldigt trevlig eftermiddag. Kroppsligt var han skröplig, men mentalt helt vital och visade mig vilka böcker han senast läst, vilka vetenskapliga rön, som han funnit i artiklar, ja, då var han den Viggo så som jag kommer ihåg honom, genuint intresserad på många fronter och glad över vad vi gjorde för DSV.

I detta blad kommer ett memorandum för var och en av dessa personer skrivet av de som hade nära kontakter med respektive person, Jag lyser frid över våra kära vänners minne.

Från medlemmar har inkommit ett önskemål att få hedra Viggo genom att skänka pengar till vår stipendiefond. Styrelsen ställer sig givetvis positiv till en sådan önskan och de som vill skänker den summa man känner för till fonden via bankgiro 5902-8936.

Ange: Hedra Viggo och givare, så sänder vi ett blad till de anhöriga så det vet att ni skänkt pengar för att hedra Viggo. Naturligtvis anger vi inga belopp.

Så till roliga saker.

Stipendieutdelningen.

Stipendienämnden under ledning av Reino Florén, har haft ett digert arbete med att utvärdera alla duktiga och trevliga ungdomar, som sökt detta stipendium. Jag är personligen både imponerad över vad dessa ungdomar kan, deras sätt att presentera sig själva och de arbeten de gjort. Dagligen läser vi om vår dåliga skola, med usla resultat, dålig disciplin och så vidare. När man möter dessa ungdomar har man svårt att förstå detta.

Även de lärare, som vi uppmärksammat, visade med entusiasm, hur de arbetade och vad deras elever fick lära sig och vilka metoder man använde, Underbart! Tack nämnden för Ert gedigna arbete! Ett särskilt referat finns med längre fram.

Så jobbar vi vidare med att finna ny finansiering för stipendieverksamheten.

Vi jobbar efter tre linjer.

- Microfinansiering, mindre bidrag från många.
- Mindre företag
- Stora företag

•
Med vår microfinansiering öppnar vi upp för var och en, som känner för det att sätta in en slant på vårt bankgiro med angivande av stipendium så sätter vår kassör in dessa pengar oavkortat på det särskilda kontot vi skapat för stipendieverksamheten. Alla bidrag mottags tacksamt och vi har redan fått 5400 kr.

På de andra punkterna jobbar vi vidare i en mindre grupp.

Lennart Asplund har också kommit med olika förslag till framåtriktade aktiviteter, vilka vi skall försöka utveckla och ta tillvara.

Vi tar tacksamt emot synpunkter och idéer från Er alla!

I år har vi hitintills fått 7 nya medlemmar.

Med dessa många ord önskar jag Er alla en trevlig sommar!

Sivert Westlund

Minnesord

Mats Nätterlund 1946 -2015

Mats Nätterlund har efter en tids sjukdom gått ur tiden. Han somnade in den 4 mars 2015. Mats som var född i Örnsköldsvik 1946 uppnådde inte sin 69-årsdag i april 2015.

Efter avslutad grundskola 1962 började Mats på Örnsköldsviks Centrala Yrkeskolas 3-åriga tele-linje där han tog examen 1965. Han gjorde sedan militärtjänsten som elektromekaniker i stridsledningstjänsten vid F4 i Östersund, för att därefter fortsätta sin utbildning vid Arboga Tekniska Skola, där han tog ingenjörsexamen 1969.

Mats sökte jobb, och kom till SAAB-SCANIA i Linköping, där han började arbeta med underhållsföreskrifter för elektroniksystem i flygplan. Lilian, som han träffat 1964, flyttade med, och fick jobb på Regionsjukhuset. Lilians far, som bodde i Luleå, tyckte att "Linköping är nog bra, men det är ju så ocentralt"!

Mats hade dock siktet inställt på datavärlden, och han kom 1972 till DATASAAB där han blev beredningsingenjör. Arbetsuppgifterna bestod i att delta vid utvärderingar och granskningar av såväl inköpt som egenutvecklad datorutrustning, främst inom området skivminnen, och utföra underhållsberedning såsom underhållsföreskrifter, installationshandböcker, och reservdelskataloger. Mats kom även att assistera vid tekniska problem inom fältservice, samt bedriva utbildning på olika skivaggregat.

Utbildning låg Mats varmt om hjärtat, och från den 1 april 1977 blev han lärare/instruktör på heltid i gruppen för serviceutbildning inom Serviceavdelningen vid DATASAAB-divisionen. Mats stannade på sin lärarbana, genom alla organisationsförändringar och ägarbyten, DATASAAB-ERICSSON-NOKIA-ICL, fram till 1992, då utbildningsavdelningen lades ner. Under sin lärarkarriär hann Mats med att utveckla och hålla kurser inom många olika produktområden, främst, skivaggregat, E2500 systemkurser, persondatorer, PC-nätverk, DOS, OS/2 samt LAN Manager. Många av dessa kurser hölls hos dotterbolag runt om i världen, och tidvis blev det en hel del resor för Mats.

Den 30 april 1992 övertogs ICL av Fujitsu. Där blev Mats gruppchef för "massminnesgruppen", som utvärderade diskar, CD-rom och bandstationer. Mats behöll denna position, ända fram till nästa ägarbyte, då Ericsson Radio tog över Fujitsus personal den 1 april 1998.

Företagsnamnet blev nu "Ericsson Center for Wireless Internet Integration". Enheten övergick snart till Ericsson Telecom AB, och verksamheten blev lite mer "diversifierad" med produktområden som e-services, xDSL och USC (Service Network). Under denna tid var Mats sektionschef för sektionen för Utbildning, Dokumentation och Support inom ovanstående produktområden. Sektionen ansvarade för att ta fram teknisk användardokumentation och utveckla och genomföra kundrelaterade kurser, samt erbjuda support till Ericssons dotterbolag och kunder vad gäller tekniska driftstörningar.

År 2001 lade Ericsson ner Center for Wireless Integration, och all personal övergick till Ericsson AB "tvärs över gatan", där de flesta hamnade inom GSM. Mats blev nu funktions-testare inom området Radio Control Subsystem i GSM-systemets BSC-nod. Denna yrkesroll behöll han till sin pensionering i mars 2011.

Under DATASAAB/ERICSSON/NOKIA-tiden fanns en mycket stabil utbildningsgrupp, som speciellt på "hårdvarusidan" hade en låg personalomsättning. Mats tillhörde denna grupp, där vi visste det mesta om varandra, och skämtsamt brukade kalla oss själva "Storfamiljen".

Sedan jag 1991 lämnat denna "storfamilj" för Ericsson Radio och GSM, började jag bjuda hem den gamla kärnan av kollegor till en "Hardware Reunion". Denna blev med åren en tradition, som alltid inföll i oktober/november. Inför den årliga sammankomsten hösten 2014, fick jag beskedet att Mats inte kunde komma. Han meddelade att han blivit opererad, men ville inte ge någon ytterligare information. Vi andra blev naturligtvis oroad, då Mats aldrig tidigare missat en sammankomst. Till jul skickade jag en julkhälsning till Mats, som svarade via mail, och först då fick vi veta hur illa läget var. Jag talade sista gången med Mats i telefon i januari, där han helt lugnt konstaterade att han då "levde på övertid". I mars kom så beskedet att Mats gått ur tiden.

Vi minns Mats med värme, och våra tankar går till Lilian, livskamraten sedan 50 år, dottern Malin och barnbarnen Hugo, Ellen och Ester. Vi minns Mats dråpliga historier från favoritlandet Grekland, där han och Lilian tillbringat många semestrar. Vi minns Mats som en människa som tyckte om att röra sig i skog och mark och gärna fotografera. Mats lyssnade också mycket på musik, och musicerade även själv, även om instrumenten på senare år samlat en del damm.

Vi sörjer en god kamrat och kollega.

Jan Borg

Bertil Knutsson
21/6 1930 - 23/4 2015

Bertil Knutsson, en av våra tidiga elektronikkonstruktörer inom Datasaab från slutet av 1950-talet har gått bort efter en tåligturen 15-årig kamp mot stroke.

Vi, arbetarklassens barn, hade fått möjligheten att studera vidare efter folkskolan. Bertils far, stenhuggare i Ulebergshamn, Bohuslän sa till honom "Blir du stenhuggare pojk så får du stryk!" Bertil valde Chalmers i stället.

Skuldtyngda men förhoppningsfulla kom vi in på SAABs elektronikavdelning där norra Europas första transistoriserade dator Sank/D2 växte fram. Bertil tog sig an att utveckla omvandlare mellan analog och digital miljö med inriktning flygindustrin. Heike Bergsten tog över detta senare för flygdatorn CK37.

Efter några år på Datasaab åkte Bertil till MIT i USA och lärde sig om deras datorteknik. Det kom till god nytta för oss senare.

Bertil var nu en av dem som blev drivande för att Datasaab skulle satsa på utveckling av att datorisera sparbankernas kassor. Dessa kassor kom med tiden att säljas i över 10000 exemplar till de nordiska bankerna. Många inom företaget blev synonyma med denna satsning: Gunde Schullström, Rolf Bergström, Roland Mellbring, Stig Sjöstrand mfl. Mer om detta finns att läsa i Datasaaabs bok "Tema Bank" med Bertil som redaktör.

På det privata planet var vi flera familjer med utkomst från Datasaab som umgicks, uppfostrade barn, byggde hus, skaffade bil mm. Den vänskapen har fortsatt men tyvärr glesnar leden. Det ljusa minnet av Bertil har vi kvar och vi sörjer var och en på sitt sätt med hans familj.

Bernt och Barbro Magnusson

Viggo Wentzel
22/7 1924 -22/5 2015

Viggo Wentzel, alias Mr Datasaab har stilla avlidit. Han föddes i Örebro 1924 där hans familj bodde för tillfället. De kom senare till Uddevalla som blev Viggos första lärdomsstad med studentexamen som resultat. Viggo präglades av hav och segling.

Chalmers och professor Olof Rydbeckes elektronikundervisning kom nu att dana Viggos framtid. Den digitala tekniken hade slagit rot som sakteligen trängde ut analog teknik. Inte desto mindre tog han sin licentiatexamen 1954 på ämnet Analogmaskiner. Men först reste han som civilingenjör ut med Albatross 1947 på en årslång expedition där ekon från havsdjup och jonofär fångades upp och analyserades.

Efter återkomsten till Chalmers blev han lärare och forskare på Henry Wallmans institution för elektronik. Han gick alltmer över till digitala konstruktioner och som en av pionjerna på att utnyttja transistorer designade han ett digitalt spårvagnssystem.

1957 flyttade Viggo med familj till Linköping där Saabs Robotsystem lockade med omställning från analog till digital teknik i flygande farkoster. Viggo hade ju god kunskap i bägge disciplinerna. Universitetet i Linköping inspirerades av Saab att starta en utbildning inom datateknik. Så skedde och D-linjen kom att bli först ut i Sverige.

Viggo föreslogs 1969 till en professur i tillämpad elektronik men avböjde. Blev dock först av oss som kom att hålla god kontakt med universitetet. Viggo ledde maskinvarudelen av den transistoriserade datorutvecklingen på Saab. Datasaab AB blev ett begrepp och den första transistoriserade datorn i norra Europa kom fram som SAAB D2. Viggos utvecklingsavdelning expanderade snabbt. Den djupare kunskapen om programvaruutveckling fanns och utnyttjades från Saabs avdelningar. Börje Langefors, Sven Yngvell och Bengt Asker är några av dem som kompletterade Viggos avdelning. Viggo släppte aldrig greppet om tekniken och var därmed även i frontlinjen i alla de diskussioner som fördes med andra bolag inom och utom Sverige om samarbeten. (Att Viggos katt vid ett möte därvid bet Facits Erik Stemme spelade dock mindre roll.)

Viggo tog initiativ till föreningen Datasaaabs Vänner som årligen delar ut stipendier till elever och lärare som driver teknikutvecklingen vidare. Han såg även till att vi dokumenterat Datasaaabs hela historia i fem böcker och att all övrig dokumentation av framtida intresse finns i förvar på Landsarkivet. Vi har haft förmånen att ha Viggo med familj som goda vänner och Viggo själv som en mycket bra chef. Vi kommer alltid att minnas honom med respekt och glädje.

Bernt Magnusson

STIPENDIEUTDELNING 2015

Den 28 maj var det dags för Datasabaabs Vänners stipendieutdelning på creActive, Mjärdevi. På stipendienämndens vägnar hälsade Reino stipendiater och övriga närvarande välkomna och bjöd upp musikanterna Tord Jöran, fiol, och Lennart, dragspel, på podiet för att inleda ceremonin med musik.

Stipendienämnden, som under våren haft den grannliga uppgiften att bland inkomna ansökningar välja ut de som skulle belönas, hade fastnat för 8 arbeten. Stipendiaterna, 14st, presenterade sina arbeten på ett mycket uppskattat sätt och gav även lyssnarna möjlighet att ställa frågor.

Efter presentationen var det så dags för själva stipendieutdelningen, som sköttes av ordförande Sivert med assistans av Reino.

Foto: Heike

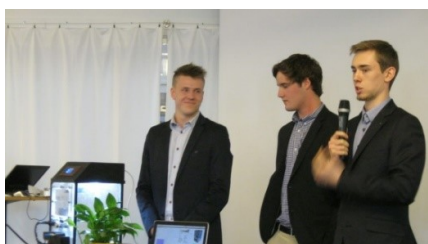
2015 års stipendiater

Reportage med foton från Linköpingsposten och Corren finns på vår hemsida.

Mera musik och en bensträckare innan kvällen avslutades med mingel.

Som synes rankade vi ett verkligt tvärvetenskapligt projekt högst. En av killarna är intresserad av biologi och siktar på att bli läkare, de två andra är intresserade av teknik och siktar på att bli civilingenjörer.

6 000 kronor till Oskar Renåker, Simon Wigge och Lucas Fredriksson, Hagagymnasiet, Norrköping, som har byggt en mikrodatorstyrd *testkammare för biologiska processer*.

Oskar, Simon och Lucas

Filip

Isabelle, Karoline Milla, Teodor,
Lovisa, Ylva

3 000 kronor till Filip Lagerqvist, Kungshögskolan, Mjölby, som sedan 12 års ålder har byggt fem datorer, programmerat dem i minst tre språk inom tillämpningar från kontorsarbete till computer aided design. Han går i årskurs 2.

3 000 kronor till lärarna Håkan Tillmar och Fredrik Karlsson, Hjulsbroskolan, som i grundskolan gjort *aktningvärda pedagogiska insatser* med naturvetenskaplig och teknisk inriktning.

2 000 kronor till Lovisa Nilsson och Ylva Klingefjord, Berzeliusskolan, som har gjort gymnasiearbete inom *smygteknik (stealth-teknik)*, d.v.s. konsten att göra flygplan och andra flygande farkoster osynliga på radar. De har samarbetat med Saab.

2 000 kronor till Isabelle Fägerman och Karoline Johnander, Berzeliusskolan, som har byggt och programmerat en *3D-skrivare*, som från plasttrådar gjuter tredimensionella föremål, i detta fall precisionsdetaljer. Detaljerna är ritade i 3D-programvara. Karolines far som är innehavare av Mekatronik AB har bidragit med hårdvaran.

2 000 kronor till Milla Bengtsson och Teodor Ganestål, Berzeliusskolan, som med speciell filmningsteknik fått *en svängande vattenstråle* att se stillastående ut, ett pedagogiskt projekt.

I övrigt utdelades två stipendier på vardera 1 000 kronor, ett inom spelkonstruktion till Örjan Sunnerhagen, Berzeliusskolan, och ett till Gerda Rankka, Björkö fria gymnasium inom s.k. fraktalmatematik, användbar för simulering av hur moln bildas, träd växer m.m.
Fler bilder finns på vår hemsida